

۱- وزن بیت زیر چیست و کدام اختیار شاعری زبانی در بیت به کار رفته است؟

«بر روی خاک تکیه‌گه دردمند عشق / از خوابگاه اطلس گلریز خوشتر است»

- ① مستفعلن مفاعل مستفعلن فعل - بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه
 ② مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
 ③ مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن - کوتاه تلفظ کردن مصوت بلند
 ④ مستفعلن مستفعلن مستفعلن مستفعلن - حذف همزه

۲- آرایه‌های بیت زیر کدام است؟

«وصل او خواب خوشی بود که می‌دیدم دوش / مرغ شب، لال شوی، بانگ تو بیدارم کرد»

- ① ایهام - تشخیص - حسن تعلیل
 ② استعاره - حسن تعلیل - تضاد
 ③ تضاد - تشخیص - مراعات نظیر
 ④ کنایه - استعاره - ایهام

۳- به ترتیب آرایه‌های «تضمین، تلمیح و تناقض» در کدام ابیات به کار رفته است؟ (یک بیت اضافی است.)

- الف) معیوب همه عیب کسان می‌جوید / از کوزه همان برون تراود که در اوست
 ب) از جان برون نیامده جانانت آرزوست / ز تار نابریده و ایمانت آرزوست
 ج) دم صبح است بیا تا قدح از کف ننهیم / که می‌تلخ در این یک دو سه دم شیرین است
 د) مرا هابیل دان و مدعی قایل ناقابل / مکن کاری که گردم کشته‌تزویح اقلیما

- ① ب، ج، الف
 ② الف، ج، ب
 ③ ب، د، ج
 ④ الف، د، ج

۴- وزن کدام بیت «مفعول مفاعلن فعولن» است؟

- ① وین عشق تو در من آفریدستند / هرگز نرود ز زعفران زردی
 ② چون دید که شمع جمع عشقم / اندوه تو در گدازم آورد
 ③ ندهد عاشق تو دل به کسی / به کسی چون دهد خلیفه خراج
 ④ آنان که بر جمال تو بگشاده‌اند چشم / یوسف به چشم همت ایشان جمیل نیست

۵- پایه‌های آوایی ابیات همه گزینه‌ها به جز بیت گزینه ..... غیرهمسان است.

- ① آمد سوی کعبه سینه پر جوش / چون کعبه نهاد حلقه در گوش
 ② از بهر چه ای پیر هشیوار هنربین / بر اسپ هوا کرد دلت بار دگر زین
 ③ تو را با غیر می‌بینم صدایم در نمی‌آید / دلم می‌سوزد و کاری ز دستم بر نمی‌آید
 ④ چون عشق سرشته شد به گوهر / چه باک پدر چه بیم مادر

۶- تقطیع هجایی و ارکان مصراع‌ی از بیت زیر، در کدام گزینه، درست است؟ (سنجش انسانی ۸۶)

«دلم از تو چون برنجد، که به وهم درنگنجد / که جواب تلخ گوئی و تو بدین شکر دهانی»

- ① $UU - /U - UU / - - U - /U - UU$
 ② $UU - / - UU / - - U - / - UU$
 ③ $UU - /U - UU /U - U - /U - UU$
 ④ $UU / - - UU / - - UU / - - UU$

۷- کدام بیت بر وزن «مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن» سروده نشده است؟

- ① دوشم ز بلبلی چه خوش آمد که می‌سرود / گل گوش پهن کرده ز شاخ درخت خویش
 ② با تو پیوستم و از غیر تو بپرید دلم / آشنای تو ندارد سر بیگانه و خویش
 ③ ما آزموده‌ایم در این شهر بخت خویش / بیرون کشید باید از این ورطه رخت خویش
 ④ ای حافظ ار مراد میسر شدی مدام / جمشید نیز دور نماندی ز تخت خویش

۸- در همهٔ گزینه‌ها، به جز گزینه ..... آرایهٔ لف و نشر به کار رفته است.

- ۱) فلک در خاک می‌گلتید از شرم سرافرازی
- ۲) فرو رفت و بر رفت روز نبرد
- ۳) قربان آن بناگوش، وان برق گوشواره
- ۴) ربوده است و گرفته است و بُرده است به عُنف (زور)
- اگر می‌دید معراج ز پا افتادن ما را
- به ماهی نم خون و بر ماه، گرد
- باهم چه خوش نمایند، آن صبح و این ستاره
- ز لاله تاج و ز گل باره (دست‌بند) از سمن دستار

۹- از نظر سطح فکری شعر عصر بیداری مفاهیم کدام گزینه جزء مضامین شعر این دوره است؟

- ۱) مضامین کلی و ذهنی
- ۲) مسائل اخلاقی
- ۳) مضامین سیاسی، اجتماعی و وطنی
- ۴) عارفانه سرایی و غزل گویی

۱۰- وزن کدام مصراع در مقابل آن نادرست آمده است؟

- ۱) چون ببندی نقاب و بگشایی(فاعلاتن مفاعلهن فعلن)
- ۲) مرا مجال سخن بیش در بیان تو نیست(مفاعلهن فاعلاتن مفاعلهن فعلن)
- ۳) بر دیدهٔ صاحب نظران خوب بستنی(مفعول مفاعیلن مفعول مفاعیلن)
- ۴) سپهر از تیغ تو در روی کشیدن نهی است(فاعلاتن فاعلاتن فعلن)

۱۱- بیت کدام گزینه فاقد تغییر کمیت مصوت است؟

- ۱) نخست از عشق او زادم به آخر دل بدو دادم
- ۲) چو آمد روی مهر ویم چه باشد جان که جان باشد
- ۳) تو از نقصان و از بیشی نگویی چند اندیشی
- ۴) دگر باره جهان پر شد ز بانگ صور اسرافیل
- چو میوه زاید از شاخی از آن شاخ اندر آویزد
- چو دیدی روز روشن را چه جای پاسبان باشد
- در آ در دین بی‌خویشی که بس بی‌خویش خویشاند
- امین غیب پیدا شد که جان را زاد و بود آمد

۱۲- کدام گزینه دربارهٔ شعر عصر بیداری صحیح است؟

- ۱) شاعرانی چون ملک‌الشعرا بهار و ادیب‌الممالک فراهانی به زبان ساده و صمیمی کوچه و بازار روی آوردند.
- ۲) شتاب شاعران جهت آگاه‌سازی مردم و انتشار آثار در روزنامه‌ها، موجب توجه آن‌ها به کاربرد جملات و ترکیبات زبانی شد.
- ۳) شاعران دورهٔ بیداری تخیلات سراینده‌گان پیشین را در نظر داشتند و در این حوزه هیچ‌گونه خلاقیتی در شعر آنان دیده نمی‌شود.
- ۴) عارف قزوینی و سید اشرف‌الدین از شاعرانی بودند که به قالب‌هایی چون مستزاد و چهارپاره رغبت بیشتری نشان می‌دادند.

۱۳- وزن همهٔ ابیات مشترک است؛ به جز .....

- ۱) دلیل راه شو ای طایر خجسته لقا
- ۲) امید در شب زلفت به روز عمر نیستم
- ۳) به هست و نیست مرنجان ضمیر و خوش می‌باش
- ۴) ز دوستان تو آموخت در طریقت مهر
- که دیده آب شد از شوق خاک آن درگاه
- طمع به دور دهانت ز کام دل ببریدم
- که نیستی است سرانجام هر کمال که هست
- سپیده‌دم که صبا چاک زد شعار سیاه

۱۴- وزن مذکور در مقابل کدام مصراع نادرست است؟

- ۱) مه پیش تو از حسن زند لاف ولیکن: مفعول مفاعیل مفاعیل فعولن
- ۲) غیر وصلش مرا دو که کند؟: فاعلاتن مفاعلهن فعلن
- ۳) چو نظر در خم ابروی تو کردم: فاعلاتن فاعلاتن فعلن
- ۴) مقام وصل بلند است و من برو نرسم: مفاعلهن فاعلاتن مفاعلهن فعلن

۱۵- هر سه شخصیت کدام گزینه از افرادی بودند که به نقد شرایط موجود در دورهٔ بیداری پرداختند؟

- ۱) صبای کاشانی، نسیم شمال، عبدالرحیم طالبوف
- ۲) میرزا فتحعلی آخوندزاده، میرزا آقاخان کرمانی، ملک‌الشعرا بهار
- ۳) عبدالرحیم طالبوف، نشاط اصفهانی، نسیم شمال
- ۴) نسیم شمال، صبای کاشانی، ملک‌الشعرا بهار

۱۶- کدام شاعر از موسیقی دانان عهد مشروطه بود؟ سوز و شور شعر او نشان از چه دارد؟

- ۱) عارف - عشق به میهن و دردمندی
- ۲) عارف - غم غربت و دوری از وطن
- ۳) بهار - آزادی و وطن خواهی
- ۴) سید اشرف‌الدین - وطن دوستی و ستیز با نادانی

علوم و فنون ادبی 3، دینار خاچ، 124

۱۷- اگر ابیات زیر را به لحاظ داشتن آرایه‌های «ابهام، لفّ و نشر، حسن تعلیل، استعاره‌ی مصرّحه، تلمیح» از بالا به پایین مرتّب کنیم، کدام گزینه درست است؟

- (الف) به امیدی ز چمن دسته‌ی سنبل برخواست
 (ب) خورشید عارض او چون ذره برده تا بم
 (ج) برهانده مرا عشق هم از دین و هم از کفر
 (د) تو خود فرشته‌ای نه از این گل سرشته‌ای
 (ه) در اشک من به چشم حقارت نظر مکن
- ۱) د - ج - ه - الف - ب   ۲) د - ج - الف - ه - ب   ۳) ب - الف - ج - ه - د   ۴) ب - ج - الف - ه - د

۱۸- با توجه به اختیارات شاعری، کدام هجای بیت زیر، مشمول تغییر کمیت مصوت‌ها می‌شود؟
 «تفرج کنان در هوا و هوس گذشتیم بر خاک بسیار کس»

- ۱) هجای نهم مصراع اول   ۲) هجای نهم مصراع دوم   ۳) هجای هشتم مصراع اول   ۴) هجای هفتم مصراع دوم

۱۹- پایه‌های آوایی ناهمسان بیت گزینۀ ..... را می‌توان به دو صورت تقسیم‌بندی کرد.

- ۱) بس که گله است این نثار و جمله شکایت
 ۲) از خشم و حسد جان را بیگانه مکن با دل
 ۳) شاد آمدی بیا و ملوکانه آمدی
 ۴) زان که عقل از برای مادونی
 شاه شکور مرا نثار نه این بود
 آن را مگذار این جا وین را بمخوان تنها
 ای سرو گلستان چمن و لاله‌زار ما
 سجده آرد ز حرص هر دون را

۲۰- کدام گزینه ترتیب آرایه‌های «تلمیح، تضمین، لف و نشر و پارادوکس» را در ابیات زیر، نشان می‌دهد؟

- (الف) من از آن روز که در بند توام، آزادم
 (ب) روی و چشمی دارم اندر مهر او
 (ج) خیز تا خاطر بدان ترک سمرقندی دهیم
 (د) چون جواب احمق آمد خامشی
- پادشاهم که به دست تو اسیر افتادم
 کاین گهر می‌ریزد آن زر می‌زند
 کز نسیمش بوی جوی مولیان آید همی
 این درازی در سخن چون می‌کشی
- ۱) د، ج، ب، الف   ۲) الف، د، ب، ج   ۳) الف، ب، ج، د   ۴) ج، ب، د، الف